

FOKUS

Dialog skaber trivsel på Vejlbj Apotek

≡

10

TENDENS

Apoteksfilialer
lukker på grund
af personale-
mangel

SIDE 20

Frygt for
indholdsstoffer
får unge til at
droppe solcreme

SIDE 26

Oplever din kunde allergiske symptomer i næsen, så anbefal produkter der virker lokalt

HALEON

Anbefal nasale kortikosteroider til behandling af persisterende allergisk rhinitis. Otrason er en lokalt virkende næsespray mod de 4 mest almindelige nasale allergisymptomer:

- Kløende næse
- Nysen
- Løbende næse
- Tilstoppet næse

Husk at Otricare Aloe Vera, der er en isotonisk saltvandsspray, kan lindre næsesymptomer ved allergi¹ da den renser næsen for allergener og kan bruges ubegrænset.

1. www.astma-allergi.dk/viden-om/hofeber/behandling-af-hofeber/naesespray-og-draber/

Otrason (fluticasonpropionat). Indikation: Forebyggende lokal steroidbehandling af hofeber og helårshinitis. Dosering: Voksne over 18 år: 100 mikrogram (2 pust) i hvert næsebor 1 gang daglig. Dosis kan reduceres til 1 pust i hvert næsebor 1 gang daglig. I visse tilfælde kan 2 pust 2 gange daglig være nødvendigt i en kortere periode. Den daglige dosis må ikke overstige 4 pust i hvert næsebor. Børn og unge under 18 år: Må ikke anvendes uden lægens anvisning. Kontraindikationer*: Overfølsomhed over for indholdsstofferne. Interaktioner*: Forsigtighed anbefales ved samtidig anvendelse af cytokrom P450 CYP3A4 hæmmere pga øget systemisk følsomhed og risikoen for systemiske bivirkninger. Kombination skal undgås med mindre fordelene opvejer den øgede risiko for systemiske kortikosteroid bivirkninger. Forsigtighedsregler*: Hvis der efter 7 dages behandling ikke ses en forbedring eller symptomerne ikke er tilstrækkeligt kontrolleret, bør læge kontaktes. Læge bør konsulteres inden anvendelse ved samtidig brug af andre kortikosteroider, ved feber eller infektion i næsen eller bihulerne samt nylig skade eller kirurgi i næsen eller problemer med sår i næsen. Må ikke anvendes i mere end 6 måneder uden at lægen kontaktes. Forsigtighed ved ændring fra systemisk steroidbehandling – især ved mistanke om nedsat binyrebarkfunktion. Risiko for synsforstyrrelser. Graviditet og amning*: Lægen skal konsulteres før anvendelse. Bivirkninger*: Meget almindelig: Epistaxis. Almindelig: Tørhed og irritation i næse og svælg, hovedpine, ubehagelig smag og lugt. Meget sjælden: Overfølsomhedsreaktioner, anafylaksi/anafylaktiske reaktioner, bronkospasme, hududslæt, ødem i ansigt og tunge, perforation af næseskillevæggen, glaukom, øget intraokulært tryk, katarakt. Ikke kendt: Sløret syn. Lægemiddelformer: Næsespray, suspension. Udleveringsgruppe: HA(18). Tilskud: Klausuleret tilskud til bestemte sygdomme. Pakningsstr. og priser 60 doser. Se dagsaktuel pris på medicinpriser.dk. Haleon ApS er indehaver af markedsføringsstilladelsen. Trademarks owned or licensed by Haleon. ©2023 Haleon or licensors. Bivirkninger, både kendte og nyopdagede, bedes indberettet hurtigst muligt til Lægemiddelstyrelsen (www.meldenbivirkning.dk) eller Haleon Denmark ApS (mystory.nd@haleon.com) De med (*) markerede afsnit er omskrevet og/eller forkortede i forhold til Lægemiddelstyrelsens godkendte produktresumé, som vederlagsfrit kan rekvireres fra Haleon Denmark ApS via mystory.nd@haleon.com eller telefon 80 25 16 27.

INDHOLD

4 Leder
Tid til dialog
om fælles løsninger

5 Medieklip

6 Nyheder

FOKUS

10
Medarbejderinddragelse
skaber trivsel på
Vejlby Apotek

14
Apoteksfarmaceuters
arbejds miljø kortlagt

20
TENDENS
Filialer lukker på grund
af personalemangel

24
SAMARBEJDE
Konkurrenter og kollegaer

26

Mange dropper solcreme
af frygt for indholdsstoffer

34 NY VIDEN

35
RUNDT OM
Isotretinoin

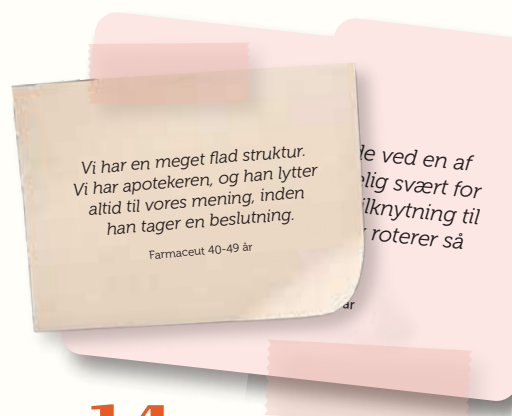
36 APOTEKERLAND

**Jeg mener, at man
kommer længst med
at løse tingene i en
dialog mellem ledelse
og medarbejdere**

Cesare Cota
apoteker på Vejlbj Apotek

10

14

Apoteksfarmaceuternes
arbejds miljø kortlagt

FILIALLUKNINGER.

Et stigende antal filialer må lukke.
Årsag: Der kan ikke rekrutteres medarbejdere.

20

Tid til dialog og fælles løsninger

DER LØBES STÆRKT PÅ APOTEKERNE i øjeblikket. 211 flere enheder på under otte år og udfordringer med at rekruttere farmakonomer lægger pres på mange apotekere og deres medarbejdere.

En dugfrisk medlemstilfredshedsundersøgelse peger dog på, at rekrutteringsproblemerne opleves meget forskelligt. Mange apoteker er hårdt ramt, men en stor del tilkendegiver heldigvis, at de har det antal medarbejdere, de har brug for.

For dem, der oplever udfordringerne, har situationen imidlertid konsekvenser. Et stigende antal apoteker ser sig nødsaget til at lukke filialer. Ikke fordi, der ikke er kunder, men fordi der ikke er medarbejdere. Mød nogle af dem her i bladet og hør om deres overvejelser.

Også arbejdsmiljøet på en hel del apoteker påvirkes. Det bekræfter den undersøgelse af apoteksfarmaceuternes psykosociale arbejdsmiljø, som Apotekerforeningen for nylig har gennemført sammen med Pharmadanmark, og som man kan læse mere om på de kommende sider. Her kan man også møde en apoteker, som sammen med medarbejderne formår at skabe trivsel og arbejdsglæde – også når der er ekstra pres på.

Netop det tema skal vi dykke dybere ned i, når vi om lidt samles til årets Apotekerkonference om det meningsfulde job på apoteket. Her kommer mere end halvdelen af landets apo-

Får vi det bedst mulige ud af vores fælles forening? Det findes der mange meninger om – og de skal luftes.

Jesper Gulev Larsen,
formand for
Danmarks Apotekerforening

tekere, som trods travlhed har valgt at tage to dage ud af kalenderen for sammen med gode kollegaer at blive klogere. Vi skal inspireres til, hvordan vi sikrer spændende og udviklende jobs med stærk faglighed. For det er den eneste farbare vej frem, når vi skal styrke apotekernes position i sundhedsvæsenet og samtidig tiltrække og fastholde de dygtige medarbejdere.

Umiddelbart inden konferencen holder vi generalforsamling. Her får vi lejlighed til at drøfte foreningens arbejde. Gør vi det rigtige? Får vi det bedst mulige ud af vores fælles forening? Det findes der mange meninger om – og de skal luftes. Både til generalforsamlingen og i

de mange andre fora, hvor medlemmerne løbende kan påvirke vores fælles forening. Det gælder til kredsens generalforsamlinger, i medlemsudvalg, og hvor vi ellers mødes og drøfter foreningens arbejde.

Bagtæppet vil være resultatet fra medlemstilfredshedsundersøgelsen, som viser generel tilfredshed med foreningen, men også at der er plads til forbedring på en række områder. I bestyrelsen ser vi frem til om lidt at få lejlighed til at diskutere, hvordan vi arbejder videre med resultaterne, med foreningens medlemmer. For kun med en åben demokratisk debat kan vi finde fælles løsninger på vores fælles udfordringer. ●

Dagens Pharma

"Stigningen i udgifterne til medicintilskud i 2022 skyldes primært et højere forbrug og en ændring i sammensætningen af forbruget i retning af nyere og dyrere behandling. Det er ikke, fordi prisen på det enkelte lægemiddel er steget meget."

Per Nielsen,
analysechef i Danmarks Apotekerforening i
Dagens Pharma den 13. marts 2023

Målet i aftalen mellem Danske Regioner og PLO er, at apotekerne på sigt får en større rolle i opstart og vedligehold af borgernes dosispakke medicin og dermed reelt kommer til at aflaste lægerne

Jesper Gulev Larsen, formand for Danmarks Apotekerforening
i artikel fra den 17. april 2023 om aftalen mellem
Regionernes Lønnings- og Takstnævn og
Praktiserende Lægers Organisation om dosispakket medicin

Nyheden om, at den maksimale egenbetaling på medicin er blevet mindre, resulterende i 50 likes og 85 delinger på Facebook.

159 likes til opslag på LinkedIn om rekordmange medicinsamtaler på apotekerne.

FØDSELAR. Apotekets app har netop haft to års fødselsdag og rundet 300.000 downloads.

Forbedringer på vej i appen

Endnu bedre brugeroplevelse i visningen af lagerstatus er blandt de forbedringer, som brugerne af appen snart kan se frem til.

DER BLIVER HELE TIDEN arbejdet på at forbedre brugeroplevelsen i apotekets app. Snart vil ændringer i visningen af lagerstatus gøre det nemmere at finde et åbent apotek i nærheden, der har det lægemiddel, man søger, på lager. Som noget nyt vil man kunne se lagerstatus på 25 apoteker frem for de nuværende 2, og apotekernes åbningstider vil fremgå i lagerstatusvisningen. Man vil i øvrigt kunne aktivere et filter under lagerstatus, der kun viser åbne apoteker.

Prisberegner flytter ind

Derudover kommer et nyt menupunkt *Mere*, hvor prisberegneren for dosispakket medicin som noget nyt flytter ind. Under *Mere* vil man desuden finde *Vaccination* samt punktet *Indstillinger*, der tidligere var oppe til højre.

Endelig vises navnet på parallelimportør, så app-brugerne kan skelne mellem lægemidler med samme navn.

Ændringerne er blandt andet iværksat på baggrund af ønsker fra brugerne. ●

Generalforsamling i Pharmaforsikring

Pharmaforsikring indkalder til ordinær generalforsamling mandag den **19. juni 2023 kl. 11.30**. Da det er vedtaget at opløse Pharmaforsikring, er der tale om en formel generalforsamling, der holdes udelukkende for at godkende regnskabet og overholde formalia. Såfremt nogle medlemmer ønsker at deltage, skal de tilmelde sig senest torsdag den 15. juni kl. 15.00 til ssv@pharmadanmark.dk.

Mere info om dagsorden mv. kan findes på www.pharmaforsikring.dk.

 91 %
er tilfredse med apoteket

 2 %
er utilfredse

 7 %
hverken eller/ved ikke

KILDE: MEGAFON FOR DANMARKS APOTEKERFORENING, SEPTEMBER 2022

Flere skal kende til dosispakket medicin

I dag får cirka **38.000** danskere deres medicin dosispakket af apoteket. Potentialet er dog langt større, hvis man sammenligner med for eksempel Sverige, hvor andelen af borgere, der får dosispakket deres medicin, er fire gange større. For at øge

kendskabet til fordelene ved dosispakket medicin, sætter apotekerne i hele maj særligt fokus på ydelsen via blandt andet internt undervisningsmateriale, en digital kampagne og trykte materialer til apotekets kunder.

De fleste studiepladser besat

Apotekerne er hurtige i år, når det gælder uddannelsesaftaler med de kommende farmakonomstuderende. 211 havde skrevet under ved redaktionens slutning

den 20. april mod 193 på samme tidspunkt sidste år. Målet er, at alle 290 pladser er besat ved studiestart til september.

Små poser. Stor tryghed

VÆRD AT VIDE OM DOSISPAKKET MEDICIN

Tager du mange slags medicin på forskellige tidspunkter af dagen? Så er dosispakket medicin måske noget for dig.

En dosislulle indeholder **14** dage pakket og klar til brug i små poser.

UNDGÅ MEDICIN-SPILD

Med dosispakket medicin slipper du for at have et stort lager af medicin, der måske ikke skal bruges.

NEMT PÅ FARTEN

Dosispakket medicin er praktisk, når du skal på ferie eller ud at rejse. Skal du være væk i længere tid, kan du få pakket medicin op til 4 ugers forbrug.

NEMT AT ÅBNE

Poserne er hygiejniske og nemme at åbne, selv for mennesker med få fingerkræfter.

GODT OVERBLIK

Dosispakket medicin gør det nemmere at tage den rigtige medicin i den rette dosis på det rigtige tidspunkt.

BEDRE MEDICIN-SIKKERHED

Når medicinen bliver pakket af maskiner, undgår man menneskelige fejl. Risikoen for medicinfejl er nærmest usynlig:

0,0002%

eller 2 ud af 1 million dosisper.

EN HJÆLP FOR PÅRØRENDE

Dosispakket medicin kan være en stor hjælp for pårørende, der håndterer forældres, ægtefællers eller børns medicin.

HVORDAN GØR JEG?

Tal med lægen, apoteket eller plejepersonalet om muligheden for at få din medicin dosispakket.

OGSÅ MED TILSKUD

De almindelige tilskudsregler gælder også for dosispakket medicin. Beregn din udgift på apoteket.dk/dosispak

HAR DU SPØRGSMAÅL?

Få mere at vide om dosispakket medicin her på apoteket eller se mere på apoteket.dk/dosispak

Godt vi har apoteket

Melatal

Melatonin 3 mg & 5 mg
Tilgængelig på recept

- Til kortvarig behandling af jetlag til voksne
- Til behandling af søvnløshed hos børn og unge fra 6-17 år med ADHD, hvor søvnhygiejniske foranstaltninger har været utilstrækkelige.
- Melatal er udviklet og produceret i Finland
- Fås i pakker med 30 og 50 tabletter

Vitabalans

www.vitabalans.com/da

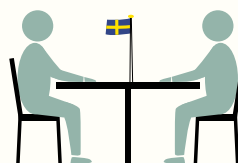
NYHEDER

Svenske apoteker afprøver medicinsamtaler

I Sverige er man i gang med en ny forsøgsordning, hvor apoteker tilbyder medicinsamtaler til borgere i statinbehandling mod forhøjet kolesterol. Der er stor forskel på, hvor mange samtaler apotekerne er lykkedes med at gennemføre, viser de første erfaringer.

I Sverige er man i gang med en forsøgsordning, hvor 150 apoteker frem til sommeren 2023 tilbyder medicinsamtaler til borgere, som for nyligt er startet op på statiner, som bruges ved forhøjet kolesterol.

Der har været stor forskel på, hvor nemt det har været for apotekerne at få borgerne til at deltage i samtalerne. Det skriver det svenske medie Farmaci, som udgives af Sveriges Farmaceuter, der er den svenske fagforening for farmaceuter. Man har talt med to apotekere, som på nuværende tidspunkt har haft vidt forskellige oplevelser med forsøgsordningen.

Kunderne er travle

Den ene er apotekschef Lene Jevrig på Kronans Apotek, som ligger ved et af Stockholms store trafikknudepunkter. Her er det seks uger inde i forsøgsordningen endnu ikke lykkedes at få en eneste borger til at deltage i den 10 minutter lange medicinsamtale. Kunderne

er, ifølge Lene Jevrig, ofte travle og takker derfor nej. Hun er dog stadig meget positiv overfor ordningen og håber, den bliver udbredt til flere apoteker.

Helt andre erfaringer har man på Apotek Laxen, som ligger i Boden i Nordsverige, hvor man allerede har gennemført 14 medicinsamtaler og seks opfølgende samtaler.

Ud over geografisk placering adskiller de to apoteker sig fra hinanden ved antallet af uddannede medarbejdere, som kan gennemføre samtalerne. På Kronans Apotek i Stockholm, som er et mindre apotek, er de kun to farma-

ceuter, som har gennemgået uddannelsen, mens de på Apotek Laxen er fire farmaceuter, som kan tage sig af samtalerne.

I forbindelse med ordningen er i alt 500 apoteksfarmaceuter blevet uddannet til at kunne varetage samtalerne. ●

ART

Frigør potentialet i dit apotek

Den digitale forbruger er her.
Lad BD Rowa™ støtte dig i overgangen til den
digitale apoteksverden.

Fordelene ved automatisering er enorme.

- Brug tiden med kunden og ikke på at hente varen.
- Direkte statusoptælling, få en statusliste direkte fra robotten.

Og med BD Rowa™ er der mere endnu.

BD Rowa™ letter dine første skridt ind i den digitale verden med en
netværksportefølje af produkter: fra automatisering af medicinudlevering
til butiksudstillinger- og digitale skærme i butiksvinduet.

Becton Dickinson Denmark A/S
Lyskær 3EF, 1 sal
2730 Herlev
Denmark

Thomas Lacentra
Commercial Lead
MMS Rowa DRI
+45 2199 3860
thomas.lacentra@bd.com

bd.com/rowa

Dialog om de svære ting skaber trivsel på Vejlby Apotek

Kommunikation, synlig ledelse og høj grad af medarbejderindflydelse. Vejlby Apotek viser vejen til et godt arbejdsmiljø, hvor medarbejderne trives, selv om hverdagen kan være presset af lav bemanning og arbejdsrotation mellem forskellige filialer.

AF: KIM ANDREASEN

FOTO: ANDREAS BANG KIRKEGAARD

Stram bemanning og rotation mellem filialer udfordrer apoteksfarmaceuters arbejdsmiljø og går i nogle tilfælde ud over trivslen. Det viser en ny undersøgelse af apoteksfarmaceuters arbejdsmiljø (se side 14). Spørgsmålet er, hvordan man skaber trivsel og arbejdsglæde, når der er ubesatte stillinger, medarbejdere på barsel, og sygemeldingerne ruller ind.

På Vejlby Apotek i Aarhus gør de forsøget – med gode resultater. Sidste sommer stod apoteket pludselig i en svær situation. Midt i ferieperioden ramte både opsigelser, barselsorlov og flere tilfælde af langvarige sygemeldinger. Det tilbageværende personale blev presset hårdt og måtte løbe rigtigt stærkt for at nå opgaverne.

Apotekets souschef, Samer Dekmak, beskriver perioden som noget af det mest hektiske, han har været med til.

“Når den slags sker, skal vi gøre alt for at holde gejsten >

KOMMUNIKATION.

Når sygemeldinger, opsigelser eller andet presser, skal der skrues op for kommunikationen, hvis man skal holde gejsten oppe blandt medarbejderne, er erfaringen fra Vejlby Apotek. Her det farmaceut Ranoda Duhaysi og apoteker Cesare Cota.

I Trivselsgruppen besluttede man, at det var vigtigt at holde fast i den ugentlige fridag, for at medarbejderne på den måde at kunne restituere og så løbe lidt ekstra stærkt de dage, hvor de var på arbejde

Samer Dekmak, souschef på Vejlbj Apo

> oppe hos personalet, så fravær ikke avler mere fravær. Her på apoteket arbejder vi med TRIO-modellen, som vi har valgt at omdøbe til Trivselsgruppen, hvor tilidsrepræsentant og arbejdsmiljørepræsentanter fra apotekets fire enheder og ledelsen samarbejder. Det var derfor naturligt, at vi i gruppen fandt ud af, hvordan vi kunne klare os igennem sommeren”, siger Samer Dekmak.

TRIO-beslutninger lettede presset

Normalt ville man i den situation, ifølge Samer Dekmak, sløjfe medarbejdernes faste ugentlige fridag i den pressede periode.

“I Trivselsgruppen besluttede man, at det var vigtigt at holde fast i den ugentlige fridag, for at medarbejderne på den måde kunne restituere og så løbe lidt ekstra stærkt de dage, hvor de var på arbejde”, siger Samer Dekmak.

Man blev også enige om, at det i den mest pressede tid var i orden at have al fokus på kunderne, mens andre opgaver godt måtte vente en dag eller to længere end normalt. Det gjorde det muligt for medarbejderne mentalt at give slip på en opgave og lade den vente, fortæller farmaceut på apoteket Ranoda Duhaysi.

“Det tog trykket væk fra ens skuldre, at det blev accepteret fra ledelsens side, at vi godt måtte gemme en opgave til næste dag, og det var godt, at det blev kommunikeret så tydeligt ud, så ingen var i tvivl,” siger Ranoda Duhaysi.

Dialog fremmer trivsel

Vejlbj Apotek klarede sig igennem den

hektiske sommerperiode, og det skete på en måde, som er kendetegnende for apotekets generelle tilgang til arbejdet med trivsel og arbejdsmiljø, forklarer apoteker Cesare Cota.

“Ingen tvivl om, at situationen sidste sommer sparkede benene væk under os for et kort øjeblik. Men vi har igennem flere år konsekvent drøftet både de gode og dårlige sager i TRIO-gruppen. Jeg mener, at man kommer længst med at løse tingene i en dialog mellem ledelse og medarbejdere, og at man på den måde skaber den bedste trivsel og det bedste arbejdsmiljø. TRIO-gruppen har repræsentanter fra alle afdelinger. Det gør forhåbentlig, at medarbejdere føler sig hørt, og at repræsentanterne kan tage beslutningerne med rundt og fortælle om dem, så alle ved, hvad der skal ske”.

Og netop information og kommunikation er afgørende for Cesare Cota.

“På et apotek som vores med fire afdelinger og 40 medarbejdere er kommunikation et nøgleord. Havde vi for eksempel ikke sidste sommer meldt klart og hurtigt ud, at det var okay at nedprioritere visse opgaver, at den faste ugentlige fridag ikke blev sløjft, og at vi vidste, at der var lys for enden af tunnelen med flere ansættelser og bedre bemanding efter ferien, er jeg ikke sikker på, at det var gået så godt, som det gik”, siger Cesare Cota.

For ham er en del af kommunikationen også at være synlig som leder. Han kører mange kilometer hver uge rundt til afdelingerne for at besøge dem.

“Det kan måske bare være en lille ting,

3 råd til at skabe trivsel under pres

1 Skru ekstra meget op for kommunikationen, så alle kender til de beslutninger, der bliver taget og baggrunden for dem.

2 Løs udfordringerne i fællesskab mellem ledelse og repræsentanter for medarbejderne. Det giver ejerskab til beslutningerne og en fællesskabsfølelse, som er nødvendig, når man skal klare sig igennem svære perioder.

3 Vær synlig som leder. Gem dig ikke på kontoret, men kom ud blandt medarbejderne - også selv om der er flere afdelinger fordelt på et stort geografisk område.

Cesare Cota, apoteker,
Samer Dekmak, souschef, og
Ranoda Duhaysi, farmaceut,
Vejlbj Apotek

PÅ FARTEN.

Cesare Cota bruger en del timer i sin bil, når han kører rundt mellem apotekets fire enheder. For ham er synlighed en vigtig vej til god dialog med medarbejderne.

som skal ordnes eller drøftes i den enkelte afdeling, men besøget er en god lejlighed for mig til at få en fornemmelse af, hvad der sker i afdelingen, og hvordan stemningen er. Samtidig ser medarbejderne mig, og de får lejlighed til at stille mig spørgsmål eller komme med deres holdninger”, siger Cesare Cota.

Indflydelse motiverer

Som repræsentant for farmaceutgruppen kan Ranoda Duhaysi godt genkende resultaterne fra den nye arbejdsmiljøundersøgelse, hvoraf det blandt andet fremgår, at indflydelse på, hvordan opgaverne skal løses, og graden af motivation og engagement, har stor betydning for apoteksfarmaceuternes trivsel.

“Det er helt afgørende, at man er motiveret og engageret. Det motiverer mig, at vi fungerer som et team, hvor alle hjælper hinanden, og hvor man aldrig føler sig alene. At vi hjælper hinanden så meget, som vi gør her, har jeg ikke oplevet i samme grad andre steder, hvor jeg har arbejdet. Og slet ikke, som det skete sidste sommer. Der stod vi virkelig sammen og gav den en skalle”, siger Ranoda Duhaysi.

Flad struktur gavner

Hun mener, at den flade struktur, den gode kommunikation og at hun som medarbejder har stor indflydelse på sin egen arbejdsdag, er med til at få hende og kollegaerne til at trives - også selv om der er travlt.

“Har jeg et forslag til, hvordan noget kan gøres bedre, hvis der er pres på, går

der ikke hundrede år, før det kommer på banen. Der er stor lydhørhed, og ledelsen er aldrig mere en et telefonopkald væk”, siger Ranoda Duhaysi og tilføjer, at hun og hendes kolleger er rigtig gode til at have det sjovt med hinanden, og at det fortæller historien om, hvor godt arbejdsmiljøet er på apoteket i Vejlbj.

For Cesare Cota er hans største mo-

tivation at skabe den allerbedste arbejdsplads for sine medarbejdere.

“Når medarbejderne trives, giver det de bedste betingelser for at klare de pressede situationer. Jeg tror også, at det er vigtigt at lade være med at have urealistiske forventninger om, hvad vi skal nå, hvis der er ekstraordinært travlt. Så hellere arbejde med noget, alle kan matche”, siger han. ●

Apoteksfarmaceuters psykiske arbejdsmiljø kortlagt

Ny undersøgelse af apoteksfarmaceuters psykosociale arbejdsmiljø giver værdifuld viden og bekræfter vigtigheden af igangværende initiativer, der skal sikre stærkt rekrutteringsgrundlag og øget trivsel på apotekerne, lyder meldingen fra Apotekerforeningen.

AF: TRINE GANER

ILLUSTRATION: MAIBRITT AMSLER

Apoteksfarmaceuter er fagligt stolte og ser stor glæde i at rådgive kunderne. Flere filialer og stram bemanning udfordrer dog nogle steder arbejdsmiljøet. Det er konklusionen på en ny undersøgelse af apoteksfarmaceuters psykosociale arbejdsmiljø.

Undersøgelsen er gennemført af analysebureauet Wilke A/S for Apotekerforeningen og Pharmadanmark og er en udløber af overenskomstforhandlingerne mellem de to foreninger fra 2021. Den tager udgangspunkt i et spørgeskema udviklet af det Nationale Center for Arbejdsmiljø. Farmaceuternes svar kan dermed sammenlignes med landsgennemsnittet for lønmodtagere samt med farmakonomerne, hvis arbejdsmiljø sidste år blev kortlagt af VIVE efter samme metode.

Og konklusionen er klar: Farmaceuterne er stolte af deres arbejde, men sco-

rer lavere i evalueringen af det psykosociale arbejdsmiljø end den gennemsnitlige danske lønmodtager på flere parametre.

Det gælder blandt andet indflydelse på, hvordan opgaverne skal løses, graden af motivation og engagement, og så oplever apoteksfarmaceuterne oftere at måtte afslutte en opgave, de ikke er færdige med, ligesom de i mindre grad bliver informeret i god tid, hvis der sker ændringer i, hvem de skal arbejde sammen med.

Til gengæld ligger de højere end landsgennemsnittet for danske lønmodtagere, når det drejer sig om forholdet til nærmeste leder. Det er i endnu højere grad end gennemsnittet præget af gensidig respekt og anerkendelse, og farmaceuterne mener i højere grad, end det er tilfældet for landsgennemsnittet, at den nærmeste leder prioriterer trivsel. Desuden oplever de i relativt højere grad at få en klar begrundelse, når der træffes væsentlige beslutninger på deres arbejdsplads.

Konsekvenser af ny apotekerlov

Årsagerne til de udfordringer, som undersøgelsen afdækker, skal findes i konsekvenserne af den nye apotekerlov fra 2015, lyder konklusionen på baggrund af 15 uddybende kvalitative interviews.

Antallet af apoteker er steget med over 60 % i perioden, og det fører nogle steder til underbemanning, hyppig rotation mellem apoteksenheder og en oplevelse af jævnligt at blive kaldt på arbejde på sin fridag – alle faktorer, der,

Jeg er først rigtig glad på mit arbejde, når jeg får lov at hjælpe en masse kunder. Når jeg har tid til at lytte til deres behov og hjælpe dem. Men det kræver tid. Tid til at opdatere sig selv på, hvilken medicin vi har til rådighed

Farmaceut 30-39 år

Vi hjælper hinanden, det er kulturen nede ved os. Vi er sammen om det. Vi har ikke vundet, før alle har vundet.

Farmaceut 30-39 år

Jeg spiser tit alene ude ved en af enhederne. Det er virkelig svært for mig at oprette en god tilknytning til mine kollegaer, når jeg roterer så meget rundt

Farmaceut 30-39 år

ifølge undersøgelsen, påvirker det psykiske arbejdsmiljø negativt. Ikke mindst fordi det ofte betyder, at farmaceuterne ikke i tilstrækkelig grad har tid til faglige opgaver – både i relation til den grundige kunderådgivning og øvrige opgaver af faglig karakter.

Formand for Apotekerforeningen Jesper Gulev Larsen ser med stor alvor på rapportens konklusioner – ikke mindst i lyset af, at den bekræfter billedet i VI-VE's undersøgelse af farmakonomernes arbejdsmiljø fra sidste år.

"Nu har vi to undersøgelser, der peger på enslydende udfordringer med arbejdsmiljøet på apotekerne. Det må vi tage dybt alvorligt," siger formanden og fortsætter:

"Vi må erkende, at moderniseringen af sektoren i 2015, der på mange måder har været en succes, har en bagside. Det har en pris, at apotekerne skal bemande så mange flere enheder uden at have fået tilført flere midler," siger Jesper Gulev Larsen.

Undersøgelsen bekræfter i øvrigt, ifølge formanden, på mange punkter kendt viden – herunder også, at apotekernes rekrutteringsudfordringer har konsekvenser for arbejdsmiljøet. I øjeblikket skønnes 150-200 farmakonomstillinger på apotekerne at være ubesatte. Og det presser, ifølge formanden, medarbejderne.

"Mange apotekere ville gerne sikre en bedre bemanding, men de kan simpelthen ikke rekruttere medarbejdere," siger han.

Bekræfter igangværende indsats

Undersøgelsens konklusioner bekræfter dermed, ifølge formanden, vigtigheden af de indsats, som foreningen har

sat i gang – både arbejdet for øget optag på farmakonomuddannelsen, så rekrutteringsgrundlaget til apotekerne kan sikres, og de forskellige initiativer, der skal styrke apotekernes ledelseskompetencer.

"Der findes ikke noget quickfix, der kan løse sektorens udfordringer. Derfor har vi også sat ind på flere fronter. Et godt rekrutteringsgrundlag er afgørende, men undersøgelsen viser også, at det nogle steder lykkes at skabe et godt arbejdsmiljø under de nuværende vilkår," siger Jesper Gulev Larsen.

Som en del af den kvalitative undersøgelse har Wilke A/S interviewet syv apoteksfarmaceuter, der ikke oplever stress. De har det til fælles, at de har en apoteker, der prioriterer bemanding, varierende arbejdsopgaver og nærværende ledelse.

"Vi er som apotekere underlagt nogle vilkår, som for mange af os i øjeblikket er udfordrende. Men vi har selv et handlerum, og det er vigtigt, at vi også kigger indad og ser på, hvad vi selv kan gøre", siger Jesper Gulev Larsen.

Bidrager gerne med forslag

Også i Pharmadanmark ser man med bekymring på resultaterne. Det siger formand for Pharmadanmark – Apotek, Pernille Pilgaard Jørgensen.

"Apoteket er en vigtig del af det danske sundhedsvæsen, og farmaceuterne er garanter for sektorens faglige udvikling – og dermed også for den kvalitet og sikkerhed, som medicinbrugerne oplever. Men skal apotekerne kunne tiltrække og fastholde farmaceuter, så skal apoteket være en attraktiv arbejdsplads. Det indebærer ikke mindst et arbejdsmiljø, som farmaceuterne kan leve og udvikle >

Vi må erkende, at moderniseringen af sektoren i 2015, der på mange måder har været en succes, har en bagside. Det har en pris, at apotekerne skal bemande så mange flere enheder uden at have fået tilført flere midler

Jesper Gulev Larsen formand for Danmarks Apotekerforening

Det er svært at nå sine opgaver, når man roterer rundt mellem filialerne

Farmaceut 30-39 år

Jeg føler ikke selv, at jeg kan leve op til den forventning, der er til mig som farmaceut. Vi har jo slet ikke tid

Farmaceut yngre end 30 år

sig i. Jeg er glad for, at vi nu med undersøgelsen af det psykosociale arbejdsmiljø har fået en konkret temperaturmåling at arbejde ud fra. Men jeg er ked af, at resultaterne tegner et billede af en sektor med så betydelige psykosociale arbejdsmiljøudfordringer,” siger Pernille Pilgaard Jørgensen.

Hun understreger, at Pharmadanmark gerne bidrager i det videre arbejde med at forbedre det psykiske arbejdsmiljø på apotekerne.

”Ansvar for det psykiske arbejdsmiljø ligger hos arbejdsgiverne, men vi ønsker at bidrage med konstruktive forslag. Sikker er det, at det er hele sektorens fremtid, der er på spil: en sektor med utilfredsstillende arbejdsmiljø vil simpelthen ikke på længere sigt kunne tiltrække den kvalificerede arbejdskraft, der er brug for,” siger Pernille Pilgaard Jørgensen.

Hun peger på, at der er behov for at sikre, at medarbejdernes fokus ligger på,

at alle kunder får den rette rådgivning – og ikke på, hvor mange man kan nå at ekspedere i løbet af en arbejdsdag. Og så skal der fastlægges opgaver, som kan udføres som hjemmearbejde. Det vil øge work-life balancen og nedsætte stress, mener hun. Endelig skal der arbejdes aktivt med ledelsesmæssig opkvalificering i kommunikationskultur, tillid og støtte til medarbejderen, ligesom nyuddannede farmaceuter skal onboardes ordentligt, lyder Pernille Pilgaard Jørgensens forslag.

Mulige tiltag skal drøftes

Jesper Gulev Larsen ser frem til i den kommende tid at drøfte rapportens konklusioner og anbefalinger – og de mulige tiltag, den måtte afføde.

”Vi skal nu sammen med Pharmadanmark diskutere, hvordan undersøgelsen kan bruges i det fremadrettede arbejde for at skabe mere trivsel, motivation og et godt arbejdsmiljø på apotekerne for farmaceuterne og alle de andre ansatte på apotekerne,” siger Jesper Gulev Larsen.

Rapportens konklusioner og fremtidige indsatser skal drøftes på den kommende apotekerkonference, hvor også Wilke A/S kommer og præsenterer undersøgelsen. ●

Vi har skiftet lidt ledelsesstil og fået en ledelsesgruppe. Jeg synes personligt, at det fungerer bedre nu

Farmaceut 30-39 år

Fordybelsestid er jo en del af vores overenskomst. Der hvor jeg arbejder, der er den tid altid en del af vores skema [...] Der er derfor aldrig spørgsmål om, hvorfor man ikke står ved skranken.

Farmaceut 30-39 år

Om undersøgelsen

Undersøgelsen 'Det psykosociale arbejdsmiljø for apoteks-farmaceuter' er gennemført af analysebureauet Wilke A/S for Apotekerforeningen og Pharmadanmark og er aftalt som en del af løn- og ansættelsesoverenskomsten mellem Apotekerforeningen og Pharmadanmark indgået i 2021.

Undersøgelsen består af en kvantitativ og en kvalitativ del. Den kvantitative tager udgangspunkt i et spørgeskema udviklet af det Nationale Center for Arbejdsmiljø. Farmaceuternes svar kan dermed sammenlignes med landsgennemsnittet for lønmodtagere samt farmakonomerne, hvis arbejdsmiljø sidste år blev kortlagt af VIVE.

Alle 834 farmaceuter i apotekssektoren blev i februar i år inviteret til at udfylde et spørgeskema. 388 valgte at medvirke. Det giver en svarprocent på 47 %.

De kvantitative resultater blev uddybet i kvalitative interviews med 15 respondenter. Man har talt med 8 farmaceuter, der angav at føle sig stressede ofte eller hele tiden, samt 7 farmaceuter, der ikke har følt sig stressede.

Kombinations- behandling øger chancerne for rygestop

Cirka 70-90 % af rygerne siger, at abstinenssymptomer og trang er årsagen til, at de ikke er i stand til at holde op med at ryge. Nikotinerstatningsterapi (NRT) kan hjælpe med at lindre fysiske abstinenssymptomer¹.

Nicotinell Medicinsk Tyggegummi fås med mint-, frugt-, icemint, spearmint og lakridssmag i 2 mg og 4 mg

Nicotinell 24-timers plaster fås i tre styrker; 7 mg, 14 mg og 21 mg

Nicotinell Sugetabletter fås med en frisk mint smag i 1 mg og 2 mg

¹ Everyday Health. Nicotine Withdrawal: How to Cope. <https://www.everydayhealth.com/quit-smoking/guide/nicotine/withdrawal/>. Accessed on 04 September 2019.

Læs mere om Nicotinell og vores andre produkter på haleonpro.dk

Nicotinell (nikotin), depotplaster (pl), tyggegummi (tg) og sugetabletter (st). **Indikation:** (pl): Hjælpe middel i forbindelse med tobaksafvænning. (tg): Til behandling af tobaksafhængighed ved at lette nikotintrang og nikotinabstinens og derved fremme rygestop hos rygere, som er motiveret til at stoppe med at ryge eller til at fremme en rygereduktion hos rygere, som ikke kan eller er uvilleg til at stoppe. (st): Behandling af tobaksafhængighed ved at lindre abstinenssymptomer herunder nikotintrang, og derved gøre tobaksafvænning nemmere eller til midlertidig rygereduktion hos rygere, der er motiverede til rygestop. ***Doseri:** (pl): Dosis bør vælges ud fra brugerens nikotinafhængighed. Behandlingstiden er individuel og brugerne skal stoppe rygning helt under behandlingen. Frigiver nikotin gennem hele døgnet og påsættes ren, tør, ubehåret og ubeskadiget hud. Plastrer må ikke appliceres på et hudområde der er rødt, beskadiget eller irriteret. For at undgå lokal irritation af huden bør brugen af samme hudområde undgås for mindst 7 dage. 24 timers anvendelse anbefales for at undgå rygetrang om morgenen, men hvis ønsket kan plastrer tages af ved sengetid. Bør ikke anvendes i mere end 12 måneder uden lægens anbefaling. Det anbefales at søge rådgivning fra læge eller apotekspersonalet. (tg): Dosis bør vælges ud fra brugerens nikotinafhængighed, dog højst 15 stk. a 4 mg pr. dag eller 24 stk. a 2 mg pr. dag. Behandlingstiden er individuel. Brug ud over 1 år anbefales ikke. Det anbefales at søge rådgivning fra læge eller på apoteket. Frigiver nikotin ved tygning, hvorfor korrekt tyggeteknik er vigtig. (st): Dosis bør vælges ud fra brugerens nikotinafhængighed, dog er den maksimale daglige dosis (1mg) 24 stk. (2mg) 15 stk. Behandlingstiden er individuel. Det anbefales at søge rådgivning fra læge eller på apoteket. Frigiver nikotin ved sugning, hvorfor korrekt sugeteknik er vigtig. ***Interaktioner:** Rygestop kan kræve justering af visse lægemidler. ***Forsigtighedsregler:** Må ikke anvendes ved overfølsomhed over for en af indholdsstofferne. Bør ikke anvendes af børn under 18 år samt under graviditet og amning uden lægens anvisning. Forsigtighed udvises hos patienter, der for nyligt har haft hjerteanfald, slagtilfælde, hjertesvigt, hjertestop, hjertesygdomme, for højt blodtryk, sukkersyge, overaktiv skjoldbruskkirtel, overaktive binyrer, har alvorligt svækket nyre- og/eller leverfunktion, krampeanfald eller mavesår, sår på tålfingertarmen, betændelse i mund eller svælg, et betændt spiserør eller mavesmerter. (tg): Indeholder sorbitol (E420) og bør derfor ikke anvendes til patienter med hereditær fruktoseintoleranse. Gum-basen indeholder butylhydroxytoluen (E321), der kan forårsage lokalirritation af slimhinderne. (pl): Forsigtighed udvises hos patienter med kraftig rødme, kløe, udslett eller hævelse der, hvor plastrer har siddet samt hos patienter der har oplevet krampeanfald. (st): Indeholder aspartam og må ikke anvendes til patienter med phenylketonouri (Følings sygdom). Indeholder maltitol (E965) og bør ikke anvendes til patienter med arvelig fruktoseintolerans. Maltitol kan give en mild, laksativ virkning. ***Graviditet og amning:** Må ikke anvendes uden lægens anvisning. Fordele og risici bør opvejes. **Bivirkninger:** Blistre i mundslimhinden kan forekomme i forbindelse med rygestop, men sammenhængen med nikotin er uklar. (pl): Meget almindelige: Søvnløshed** inklusiv mareridt** og insomni**, hovedpine**, svimmelhed**, kvalme**, opkastning**, reaktioner på applikationsstedet**. Almindelige: Nervøsitet**, tremor**, palpitationer, dyspnø, pharyngitis, hoste, abdominalsmerter**, dyspepsi**, obstipation**, diarré**, mundtørhed**, hyperhidrose, myalgi, artralgi, smerter på applikationsstedet, asteniske tilstande, træthed. Øvrige bivirkninger: Se produktresumé. Symptomerne markeret med ** kan også tilskrives abstinenssymptomer og for lav tilførsel af nikotin. (tg) og (st): Almindelige: Hovedpine, svimmelhed, mave-tarmgener, let irritation eller smerte i mund eller svælg, betændelse i mundslimhinden. Visse symptomer kan skyldes abstinenssymptomer og for lav tilførsel af nikotin. Øvrige bivirkninger: Se produktresumé. ***Overdosering:** Symptomer, der ligner dem, der forekommer ved overdreven rygning kan forekomme. **Pakninger:** (pl): 7 mg/24 timer, 14 mg/24 timer og 21 mg/24 timer: 7 og 21 stk. (tg): Spearmint: 2 og 4 mg: 24 og 204 stk. IceMint: 2 og 4 mg: 24 og 204 stk. Lakrids: 2 og 4 mg: 24 og 204 stk. Mint: 2 og 4 mg: 24 og 204 stk. Fruit: 2 mg: 24 og 204 stk; 4 mg: 204 stk. (st): Mint: 1 og 2 mg: 36 og 204 stk. **Udlevering:** HF, GlaxoSmithKline Consumer Healthcare ApS er indehaver af markedsføringstilladelsen. Trademarks owned or licensed by GSK. ©2022 GSK or licensor. Bivirkninger, både kendte og nyopdagede, bedes indberettet hurtigst muligt til Lægemiddelstyrelsen (www.meldenbivirkning.dk) eller GlaxoSmithKline (dk. info@gsk.com). De med (*) markerede afsnit er omskrevet og/eller forkortede i forhold til Lægemiddelstyrelsens godkendte produktresumé, som vederlagsfrit kan rekvireres fra GlaxoSmithKline Consumer Healthcare ApS via scanda.consumer-relations@gsk.com eller telefon 80 25 16 27. **Materialet er anmeldt til ENLI.**

Udnyt BD Rowas™ nye Customer Learning Centre

Vi har lyttet til din tilbagemelding og kan nu præsentere vores nye kunderettede læringsplatform: Customer Learning Centre. Målet er at gøre det lettere for dig at bruge vores løsninger ved at give dig direkte adgang til et stort udvalg af brugervenligt uddannelsesmateriale. Ved hjælp af platformens e-læringsmoduler, instruktionsvideoer og lynvejledninger kan du fremover finde den nødvendige viden om vores lagerrobotter, når og hvor du har behov for det. Da vi ved, at tid er afgørende, har vi designet platformen, så du kan bruge den til at løse problemer og afhjælpe brugerfejl – hurtigt og effektivt.

Vi er banebrydende inden for automatisering og har i dag langt over 12.000 lagerrobotter installeret i over 60 lande. Vi har stor erfaring og ved, at det er vigtigt at yde målrettet kundeservice. Således er vores team af eksperter dedikeret til at hjælpe dig og være på forkant med vores nyskabende teknologi.

For at få adgang til Customer Learning Centre skal du blot besøge **clc.rowa.de** og logge ind med BD Rowas Single sign-on. Herefter kan du hurtigt finde eksperthjælp og udbygge din viden om vores lagerrobotter.

Lær mere om din BD Rowa™ produkter:
clc.rowa.de

Få hjælp til Customer Learning Centre via mail til:
DL-Training_Solutions@bd.com

Få hurtigt svar på brugerspørgsmål her:
<https://rowa.de/de/page/training-videos/>

Har du ikke et BD Rowa-log-in, eller har du ikke oprettet en BD Rowa™ Single sign-on-konto, skal du blot sende en e-mail til os på: **rowa.customerportal@bd.com**

Hos BD Rowa™ har vi forpligtet os til at levere værdi til vores kunder, og vi er glade for nu at kunne gøre dit arbejde lettere via Customer Learning Center.

Thomas Lacentra
Commercial Lead
MMS Rowa DRI
+45 2199 3860
thomas.lacentra@bd.com

bd.com/rowa

Personalemangel får apotekere til at lukke filialer

Mens der stadig åbnes nye apoteksfilialer landet over, er den modsatte tendens også begyndt at vise sig: filialer, der må lukke igen – ofte på grund af personalemangel. Husk kommunikationen med borgerne ved filiallukninger, lyder rådet fra Apotekerforeningen.

AF: ANNE-SOPHIE RØMER THOSTRUP

ILLUSTRATION: MAIBRITT AMSLER

I den tidligere apoteksfilial Fasan Apotek i Føtex Aabenraa er lyset stadig tændt, og lige bag glasfacaderne i indgangspartiet er reolerne stadig fyldt med cremer og vitaminpiller. Kigger man gennem glasdøren, er der dog mennesketomt, og på døren hænger et skilt, som ikke er til at tage fejl af: "Midlertidigt lukket pga. personalemangel", står der.

I oktober 2022, kun halvandet år efter, at filialen åbnede, blev apoteker Shahpour Sobhani nødt til at lukke igen, da han manglede medarbejdere.

"Kundegrundlaget er der, men jeg kunne simpelthen ikke bemande filialen, fordi jeg manglede personale," siger Shahpour Sobhani.

Og han er ikke alene. I 2022 lukkede ti apoteksfilialer, og i første kvartal af 2023 er fire filialer lukket. Siden den nye apotekerlov i 2015 gjorde det muligt at åbne filialer i en radius af 75 km. fra hovedapoteket, er der i alt kommet 217 nye filialer til, mens der i samme periode er 24 filialer, som har måttet lukke igen – en stor del af dem inden for det sidste års tid. Apotekerforeningen har ikke en oversigt over, hvad der ligger til grund for de enkelte lukninger. Men flere apotekere fortæller, at lukningerne skyldes personalemangel.

Personalet skal trives

Det var også tilfældet i Aabenraa, hvor Shahpour Sobhani modtog flere opsigelser fra farmakonomer, som i stedet fik jobs på sygehuset.

"Til at begynde med var filialen bemandet med to farmakonomer, men til sidst blev jeg nødt til at gå ned til en, fordi jeg

Kundegrundlaget er der, men jeg kunne simpelthen ikke bemande filialen, fordi jeg manglede personale

Shahpour Sobhani

apoteker på Aabenraa Svane Apotek

Personalets trivsel indgik i mine overvejelser i forhold til at lukke filialen. Jeg ville gerne have, at der kom mere ro på dagligdagen, så vi kan værne om et godt arbejdsmiljø, hvor der også er overskud til, at vi kan blive ved med at udvikle vores faglighed

Birgitte Nørskov Pedersen,

apoteker på Holstebro Løveapotek og Holstebro Koala Apotek

manglede folk, og det er jo ikke så sjovt for personalet at stå der alene en hel dag uden kollegaer. Det kan jeg sagtens forstå,” siger Shahpour Sobhani.

De fleste søndage stod han selv i filialen, for at resten af personalet kunne holde fri.

”Det var ikke en holdbar løsning, så selvom kunderne blev kede af det, blev vi nødt til at lukke”, siger han. Huslejen betaler han stadig, og han håber at kunne åbne igen, når der er mere styr på personalesituationen.

”Lige nu er der et stort arbejde i at få sorteret i medicinen, så

den ikke udløber, inden vi får den tilbageleveret. Men jeg gør alt, hvad jeg kan for at rekruttere personale, selvom det ikke er nemt,” siger Shahpour Sobhani, som både har forsøgt sig med radio, sociale medier og diverse annoncer for at rekruttere farmakonomer. Og det er en opgave, han ikke står alene med.

I Tårnby har apoteker Peer Nørkjær i begyndelsen af året også måttet lukke en filial, fordi han ikke kunne få vagtplanen til at gå op, og Tårnby Torv Apotek er nu i stedet lavet om til et apoteksudsalg, som det også var tidligere. Lige som Shahpour Sobhani har Peer Nørkjær oplevet, at hans personale er søgt

>

væk fra apoteket og har fundet jobs på blandt andet hospitaler.

"Jeg håber at kunne lave det om til en filial igen, når jeg har fået ansat noget mere personale. Jeg har et rigtig godt personale, men jeg mangler bemanning, og jeg ved, at det er en situation, som mange apotekere står i," siger Peer Nørkjær.

Fokus på fagligheden

En af dem er apoteker Birgitte Nørskov Pedersen, som har Holstebro Løveapotek og Holstebro Koala Apotek. I juni 2022 måtte hun også lukke en filial, blandt andet fordi hun ikke havde personale nok.

"Jeg manglede medarbejdere, så når personalet mødte ind, vidste de aldrig helt, hvor de skulle være, og de blev måske flyttet til en anden enhed i løbet af dagen. Det var hele tiden svært at få puslespillet til at gå op," siger Birgitte Nørskov Pedersen.

Hun blev ofte nødt til at spørge medarbejdere, om de kunne blive længere, og det var ikke en holdbar løsning.

"Personalets trivsel indgik i mine overvejelser i forhold til at lukke filialen. Jeg ville gerne have, at der kom mere ro på dagligdagen, så vi kan værne om et godt arbejdsmiljø, hvor der også er overskud til, at vi kan blive ved med at udvikle vores faglighed," siger Birgitte Nørskov Pedersen, som har forskellige tiltag i støbeskeen, som sætter fokus på fagligheden.

I forbindelse med lukningen af filialen, flyttede hun et af hovedapotekerne over i filialens lokaler.

"Det gav god mening at flytte hovedapoteket over til filialens lokaler, som var helt nye og moderne, så selvom det har været en krævende proces at få indrettet filialen som et hovedapotek, så er jeg glad for, at vi gjorde det," siger Birgitte Nørskov Pedersen.

Lukning bør kommunikeres

For at kommunikere lukningen af filialen og flytningen af hovedapoteket til kunderne satte Birgitte Nørskov Pedersen blandt andet store streamers, der viste apotekspersonale, som bærer rundt på flyttekasser, op i vinduerne på de gamle lokaler.

"Vi ville gerne fortælle, at hovedapoteket ikke lukkede men blot flyttede til nye lokaler," siger hun.

I Tårnby fortæller apoteker Peer Nørkjær, at kunderne lige skulle vænne sig til, at de nu skal ringe i forvejen for at bestille deres receptpligtige medicin til dagen efter i apoteksudsalget, og ikke bare kan komme forbi og hente medicinen med det samme, som de kunne, da det var en filial. På apoteket har de derfor gjort, hvad de kunne for at oplyse kunderne om ændringen.

"Vi har haft artikler i lokalavisen omkring lukningen af filia-

FAKTA

Der er i alt **226** hovedapoteker og **296** apoteksfilialer i Danmark. 217 af filialerne er åbnet efter den nye apotekslov i 2015 gjorde det muligt at åbne filialer i en radius af 75 km. fra hovedapoteket.

I 2022 lukkede **10 filialer**.

I første kvartal af 2023 er **4 filialer** lukket.

Siden 2015 er **24 filialer** lukket.

KILDE: DANMARKS APOTEKERFORENING

Jeg håber at kunne lave det om til en filial igen, når jeg har fået ansat noget mere personale

Peer Nørkjær,
apoteker på Tårnby Apotek

len og skrevet om det på vores hjemmeside, og så har vi hængt sedler op i de øvrige afdelinger for at orientere om, at filialen blev lavet om til et apoteksudsalg, så kunderne ikke skulle gå forgæves,” siger Peer Nørkjær.

Brug sociale medier til at fortælle om lukning

Og det er ikke ligegyldigt, hvordan apoteket kommunikerer om en lukning. Når først beslutningen er taget, er det vigtigt, at den bliver kommunikeret ordentligt ud til borgerne, lyder rådet fra kommunikationsdirektør i Apotekerforeningen Lene Lund Hansen.

”Det giver typisk genlyd i lokalsamfundet, når et apotek lukker. Apoteket spiller en vigtig rolle for mange, og er man blevet vant til, at man har sit eget apotek i området, vil det blive opfattet som et tab, hvis det forsvinder. Derfor er det vigtigt at kommunikere det tydeligt og især fortælle om årsagen til lukningen, så man får skabt forståelse,” siger hun.

Lene Lund Hansen peger på, at det kan være en god idé at beklage, at det er nødvendigt at lukke apoteket, og at det også kan være en fordel at perspektivere lukningen.

”Det kan give god mening at fortælle om den udvikling, som sektoren har gennemgået siden 2015, hvor der er åbnet mere end 60 % flere apoteker landet over, og at baggrunden var et politisk ønske om at skabe mere konkurrence i sektoren. Det er lykkedes, og derfor kan det være svært at få alle filialer til at løbe rundt, når der samtidig er en enorm overefterspørgsel efter det faguddannede personale. Og så kan man jo henvise til, at nærmeste apotek ikke er langt væk – eller at man alternativt kan få varerne bragt ud, hvis man foretrækker det,” siger Lene Lund Hansen.

Hun opfordrer til, at man i god tid adviserer om den planlagte lukning i lokale medier og i egne medier, såsom Facebook.

”Hvis man selv er åben og melder ud om lukningen og årsagen til den, så bliver det ens egen forklaring, der kommer ud, og man får skabt tryghed og forståelse. Det er altid den bedste løsning.” ●

**Grønne
Vitaminer**

HUSK TIDENS VIGTIGSTE VITAMINER

SOLSKINSVITAMINET D3 ER VIGTIGERE END NOGENSINDE

Rigtig mange danskere kommer i underskud, da kroppen kun kan producere D3-vitamin, når solen skinner på huden. Forskerne er derfor ikke længere i tvivl, et ekstra tilskud er nødvendigt, for at sikre kroppen tilstrækkeligt med D3-vitamin.

Bidraget til at vedligeholde:

- muskler
- tænder og knogler
- normalt kalkniveau i blodet
- optagelsen af kalk og fosfor
- immunsystem og celledeling

NU OGSÅ VEGANSK!

ÆLDREVITAMINET B12

Med alderen svækkes optagelsen af næringsstoffer gennem tarmen, så det er vigtigt at indtage den rette dosis vitamin B12. Fås i to veganske styrker på 500 mcg og 125 mcg pr. tablet.

Bidraget til at vedligeholde:

- dannelsen af røde blodlegemer
- et normalt energistofskifte
- omsætning af homocystein
- normal psykisk funktion
- normal celledelingsproces
- normalt fungerende nervesystem og immunsystem

NU VEGANSK!

STÆRKE KNOGLER

Vitamin K2 aktiverer proteinet osteocalcin, som sørger for at aflejre calcium i knoglerne. Derudover aktiverer det også proteinet Matrix GLA (MGP), som forhindrer, at kalken aflejres i blodårerne. Således bidrager Vitamin K2 til at vedligeholde en normal knoglestruktur.

Vegansk Vitamin K2 indeholder bioaktivt menaquinon-7, som er fremstillet på basis af bakteriekulturen *Bacillus Subtilis*, og indeholder således ikke soya-proteiner.

Vælg mellem Vegansk Vitamin K2 90 mcg eller Naturlig Vitamin K2 45 mcg på basis af fermenterede sojabønner.

dfi dansk farmaceutisk industri a/s
www.dkpharma.dk

f @berthelsennaturprodukter
i @berthelsen_naturprodukter

Produkterne fås gennem
Nomeco og TMJ.

Fra konkurrenter til kollegaer

Vejle Apotek og Vejle Gorms Apotek er gået sammen om at levere medicingennemgange til beboerne i Vejle Kommunes pleje- og ældresektor. Samarbejdet gør det muligt for apotekerne at løse større kommunale opgaver og øger dermed kommunens kendskab til apotekernes faglige kunnen.

AF: KIM ANDREASEN

Normalt vil man nok betegne de to apoteker i Vejle og Vejen som konkurrenter. Men da muligheden bød sig for at gå sammen om at levere medicingennemgange til beboerne på Vejle Kommunes plejecentre, startede et, ifølge apotekerne, særdeles succesfuldt samarbejde.

"Selvfølgelig konkurrerer vi stadig om kunderne, den rigtige beliggenhed,

p-plads, hvem der har de rigtige varer på lager og den bedste rådgivning, men når det kommer til at skulle lave medicingennemgange på en hel kommunes plejehjem, giver det så meget mening at arbejde sammen", siger Peter Merrild, apoteker på Vejen og Egtved Apotek.

En samlet sektor

Han forklarer, at omverdenen – både borgerne, kunderne og kommunerne – ikke ser på apotekerne som små selvstændige enheder, men som én samlet sektor.

"Det er vi nødt til at agere efter og gå sammen, så vi kan vise kommunerne, at vi kan hjælpe dem med at løse nogle af deres opgaver og de udfordringer, de står med. På den måde bliver vi også en mere integreret del af sundhedsvæsenet", siger Peter Merrild.

På Vejle Gorms Apotek er apoteker Jonas Grønskov enig:

"Vi er alle interesserede i at udvikle apotekssektoren. Heldigvis har apotekerne her i Vejle Kommune en fælles forståelse for at løfte i flok, når der bliver sat projekter i søen, som er af en størrelse, hvor det ikke giver mening for det enkelte apotek at forsøge at løbe med hele opgaven. Så tænker vi, at alle får

mere ud af at samarbejde, fremfor at risikere at alle parter får en dårlig oplevelse – både apoteket, fordi der ikke er tilstrækkelig med kapacitet, og kommunen i form af en uprofessionel service", siger Jonas Grønskov.

Gav god mening

Samarbejdet mellem de to apoteker kom i stand via projektet "Styrket medicinhåndtering", som er finansieret af midler fra Apotekerforeningens bruttoavanceaftale med Sundhedsministeriet. Her har apoteker kunnet byde ind på at levere undervisning og andre ydelser som for eksempel medicingennemgange til den lokale kommune. Selv om både Vejle Gorms Apotek og Vejen Apotek søgte om midler til at starte et projekt, var det kun apoteket i Vejle, der blev udvalgt.

"Vi har hos os på Vejen Apotek en enhed i Egtved, som ligger i Vejle Kommune. Vi har også en del projekterfaring i vores organisation og nogle farmaceuter, som brænder for den slags opgaver. Derfor var det oplagt for os at tage kontakt til Vejle Gorms Apotek for at høre, om vi måtte være med, når nu vi ikke blev udvalgt i første omgang", fortæller Peter Merrild.

Selvfølgelig konkurrerer vi stadig om kunderne, [...] men når det kommer til at skulle lave medicingennemgange på en hel kommunes plejehjem, giver det så meget mening at arbejde sammen

Peter Merrild,
apoteker, Vejen og Egtved Apotek

I Vejle sagde Jonas Grønskov straks ja til det gode tilbud fra Vejen.

“Det var et stort set-up, og for os som enkelt apotek var det en relativt stor omkostning rent bemandingsmæssigt – også set i lyset af alle de andre projekter, vi har gang i. Så for mig gav det virkelig god mening at gå sammen med Vejen om at lave medicingennemgangene på kommunens plejecentre,” siger Jonas Grønskov.

Faglig udvikling for personalet

For begge apotekere handler det også om at kunne tilbyde sit personale et kompetenceløft og en mulighed for at udvikle sig rent fagligt.

“Det er sjovt og udfordrende som personale at komme ud på plejecentrene og gøre en forskel for både plejepersonalet og beboerne. Jeg kender det selv fra dengang, jeg var apoteksfarmaceut og prøvede noget lignende. Samtidig får personalet mulighed for at sparre med

andre farmaceuter og andet sundhedspersonale

Fakta om samarbejdet

Ydelse: Gennemgang af medicin hos borgere

Hvor: Plejecentre og ældrepleje i hele Vejle Kommune

Omfang: 100 medicingennemgange samt undervisning af plejepersonale i blandt andet medicinhåndtering.

le, og så giver det også apoteket en meget tættere relation til personalet på plejecentrene. Vi får et indblik i deres arbejde, og de finder ud af, at vi rent faktisk kan hjælpe dem, når de står med et akut problem med en borger en lørdag formiddag”, siger Peter Merrild.

Selve projektet er tæt på at være afsluttet. Der er leveret i alt 100 medicingennemgange på alle plejecentrene i Vejle Kommune. Der hvor det geografisk har givet mening - omkring Egtved - har Vejen Apotek stået for gennemgangene, men ellers har afstandene og omfanget af opgaven været så stor, at de to apoteker har kørt på kryds og tværs af kommunen for at løse den.

En gevinst for kommunen

Tilbagemeldingerne fra plejecentre-

ne har indtil videre været meget positive. Jonas Grønskov håber derfor, at den type projekt kan åbne kommunernes øjne for, hvad apotekerne kan hjælpe dem med, og at kommunerne kan se, at det i den nuværende tid med rekrutteringsproblemer kan være en gevinst i at lade apotekerne klare nogle af de medicinfaglige opgaver, så de selv kan fokusere på plejeopgaverne.

“Forhåbentlig kan et samarbejde som vores give bedre muligheder for, at apotekssektoren kan byde ind på kommunale opgaver. For mig at se er medicingennemgang for den enkelte beboer og opdatering af plejecentrets medicininstrukser de to områder, hvor der er størst potentiale for os apoteker for at kunne gå ind og hjælpe”, siger Jonas Grønskov.

For Peter Merrild står det klart, at samarbejde apotekerne imellem kan øge chancen for, at apotekerne får flere opgaver i sundhedsvæsenet.

“Hvis vi bare skal sælge shampoo, er der ingen grund til at samarbejde. Det tror jeg dog ikke på. Vi skal fremover leve af vores faglighed og viden. Skal den viden sælges til vores sundhedsvæsen, så er vi nødt til at gå sammen”, siger han. ●

Forhåbentlig kan et samarbejde som vores give bedre muligheder for, at apotekssektoren kan byde ind på kommunale opgaver

Jonas Grønskov,
apoteker, Vejle Gorms Apotek

Mange dropper solcremen af frygt for indholdsstofferne

Hver tiende unge mellem 18 og 29 år har undladt at bruge solcreme med den begrundelse, at de er bange for indholdsstofferne. Problematisk, mener Kosmetik- og hygiejnebranchen.

AF: MERETE WAGNER HOFFMANN

Solsæsonen er i gang, og det samme er efterspørgsel efter solcreme på apotekerne. Budskabet om at beskytte huden har sat sig fast hos de fleste. I de senere år er forbrugernes fokus på hormonforstyrrende stoffer samtidig øget.

Det kan føre til forvirring og misforståelser, der i værste fald får folk til at fravælge solcremen.

En overskrift i Ekstra Bladet fra 27. maj sidste år lød for eksempel:

"Pas på: I en test med 35 solcremer viste en tredjedel af dem at indeholde hormonforstyrrende stoffer". Baggrunden var Forbrugerrådet Tænk Kemis årlige deklarationstest for solprodukter, som konkluderede, at de pågældende solcremer indeholdt stoffer, der var *mistænkt* for at være hormonforstyrrende. Det lille ord *mistænkt* var bare udeladt i avisens overskrift.

Og det er problematisk, mener Helle Fabiansen, der er adm. direktør i Kosmetik- og hygiejnebranchen. Sådanne overskrifter, og det store fokus på de mistænkte hormonforstyrrende stoffer, er nemlig med til at skræmme forbrugere fra at bruge solcreme – en antagelse, der ifølge direktøren bekræftes i en undersøgelse, som brancheorganisationen

gennemførte i 2021 i samarbejde med YouGov.

Den viser, at hver femte dansker slet ikke bruger solcreme, når de er hjemme i Danmark. Og 10 % af de unge mellem 18 og 29 år bruger den begrundelse, at de er bekymrede for, om indholdsstofferne i cremen påvirker deres sundhed negativt.

Sås tvivl om sikkerhed

"Som udgangspunkt er det ærgerligt, når der sås tvivl om sikkerheden ved solcremer. Solcremer er ikke farlige. De er derimod et af de vigtigste våben i kampen mod hudkræft. Alle solcremer købt herhjemme er sikkerhedsvurderede, og UV-filtrene er godkendt," siger hun og peger på, at det største problem er, at danskerne slet ikke bruger nok af solcremen.

"Jeg synes, at de danske myndigheder burde gøre som i Norge, hvor de tydeligt siger, at det er en ubetydelig risiko, man udsætter sig for ved at bruge solcreme – især set i forhold til den risiko, der er ved ikke at bruge solcreme. Det vigtige er at bruge en høj faktor og bruge nok."

Femteplads i hudkræft

Ifølge Kræftens Bekæmpelse er hud- og modernærkekræft årsag til omkring 300 dødsfald om året. Og Helle Fabiansen peger på, at Danmark indtager en kedelig femteplads i Europa på listen over lande med størst forekomst af disse to kræftformer. Blandt unge kvinder er det en af de største dødsårsager.

"Det er et paradoks, at vi har den store forekomst af solrelaterede kræftformer i Danmark, når vi er et land med så relativt få solskinstimer. Den danske lyse hud, og manglende brug af nok solcreme er en farlig cocktail. Derfor er det

vigtigt, at vi taler brugen af solcreme op og ikke ned," siger Helle Fabiansen.

Mulighed for at træffe det rette valg

Hun mener, at Forbrugerrådet Tænk Kemi med deres årlige deklarationstest af solcremer er med til at skabe unødigt frygt, der får folk til at droppe solcremen. Men testansvarlig Christel Kirkeby fra Tænk Kemi mener, at testen hjælper folk, der er bekymrede for indholdsstoffer, der er under mistanke for at være hormonforstyrrende, og som bruges i mange forskellige produkter:

"Det er isoleret set ikke skadeligt at bruge en solcreme, der indeholder stoffer, som er mistænkt for at være hormonforstyrrende. Det problematiske er den samlede effekt af alle de kemikalier, vi kommer i kontakt med i hverdagen – det vi kalder cocktaileffekten. Og solcreme vejer tungt her, fordi vi bruger cremen i store mængder. Desuden er det et leave on-produkt, der bliver på huden i lang tid, hvor kroppen kan optage stofferne."

Hun anbefaler, at man vælger en solcreme uden de mistænkte stoffer. Og hun oplever, at forbrugere generelt har meget fokus på dette, og at der er stor forbrugerinteresse om Forbrugerrådet Tænk Kemis test.

"Vi giver forbrugere handlekraft og mulighed for at træffe det gode valg, og dem er der heldigvis mange af. Men vi viser også hvilke produkter, der indeholder solfiltre, som myndighederne fraråder, så forbrugere selv kan vælge," siger Christel Kirkeby og fortsætter:

"Eksperter i hormonkemi siger det samme som os – nemlig at man skal styre uden om de produkter, der indeholder stoffer, som er mistænkt for at være hormonforstyrrende. Uanset indholds-

Danskernes solvaner

Undersøgelsen **"Danskernes solvaner 2021"** er gennemført af YouGov i april 2021 for Kosmetik- og hygiejnebranchen. Den er baseret på **svar fra 1.004 danskere over 18 år**. Den viser blandt at at:

20%

(hver 7. kvinde og hver 4. mand) bruger aldrig solcreme, når de er i Danmark

12%

af de 18-29-årige har undladt at bruge solcreme, da de ikke mener, at solcreme er nødvendig i Danmark. 10 % har undladt det, da de er bekymrede for indholdsstofferne

28% af alle kvinder og 10% af alle mænd bruger solcreme dagligt. 25% af de daglige solcremebrugere bor i hovedstaden og 7% i Nordjylland

32%

lægger vægt på, at solcremen er miljø- eller allergimærket – det er vigtigst for de 30-39-årige

3%

lægger vægt på, at den er koralvenlig – det er især de yngre grupper

39%

søger information om valg af solcreme på apoteket, eller hvor de nu køber produktet. De unge 18-29 år søger dog oftere information hos familie og venner eller via sociale medier

stoffer, er vi dog fuldstændig enige i, at det ikke er et godt valg at undlade at bruge solcreme, og det gør vi også opmærksom på."

Afdæk hvad kunden lægger vægt på

Men hvad skal man så råde kunderne på apoteket til? Ifølge chefkonsulent Helle Jacobsgaard fra Danmarks Apotekerforening er det vigtigt at afdække, hvad kunden selv lægger vægt på i valget af solcreme:

"Mit råd er, at apoteket skal hjælpe kunden med at finde den solcreme, som personen synes er rar at bruge – uanset om man ønsker, den skal være svanemærket, eller man lægger vægt på noget andet, såsom konsistens og en god duft. Det afgørende er, at man får en solcreme, som man har lyst til at bruge, så man rent faktisk får smurt sig ind," siger Helle Jacobsgaard.

Hun deltager hvert år på Folkemødet, hvor hun står ved Apotekerforeningens telt og smører hundredvis af forbipasserende ind i solcreme. Hendes erfaring er, at mange vælger en creme, der dufter godt og har en behagelig konsistens, men at der også er en del, der finder, at Svanemærket er det vigtigste.

Afgørende at man bruger cremen

Uanset hvilke præferencer man har, er det afgørende, at man bruger solcreme, understreger Helle Jacobsgaard.

"På apoteket findes der et bredt udvalg af cremer, så der vil være én til alle. Og alle solcremer på det danske marked er lovlige og sikre. Tilsatte duftstoffer i cremen er problematiske, hvis man er allergisk over for disse stoffer. Hvis ikke, kan man trygt bruge en creme tilsat duftstoffer," siger Helle Jacobsgaard.

Hun pointerer samtidig, at man bør

råde børn og gravide til at vælge de svanemærkede produkter eller tilsvarende produkter. Så undgår man, ud fra et ekstra forsigtighedsprincip, produkter med indhold af stoffer, som er mistænkt for at være hormonforstyrrende.

"Men er man på stranden og har glemt et børneprodukt, så er det vigtigere at beskytte barnet mod solen med den creme, man har i tasken, end ikke at gøre noget," siger hun.

I den forbindelse er det i øvrigt ifølge chefkonsulenten vigtigt at holde sig for øje, at når udenlandske produkter ikke er svanemærkede, er det ikke nødvendigvis udtryk for, at de ikke er kvalificerede til en svanemærkning. Det er simpelthen fordi Svanemærket er en national mærkningsordning, som udenlandske producenter generelt ikke følger. ●

Hormonforstyrrende stoffer

At et stof er hormonforstyrrende betyder, at det kan påvirke hormonbalancen hos dyr og mennesker, og det kan have mange forskellige følger. Stofferne mistænkes for at bidrage til den stigende forekomst af en række tilstande og sygdomme, som eksempelvis misdannede kønsorganer, nedsat fertilitet, udvikling af fedme og diabetes samt påvirkning af hjernens udvikling. Fostre og børn er mest sårbare for udsættelse. I dagligdagen bliver vi udsat for mange kemiske stoffer fra fødevarer, indeklimate, lægemidler, kosmetik og andre forbrugerprodukter.

Stoffer mistænkt for at være hormonforstyrrende

Stofferne står på EU's liste over stoffer, der mistænkes for at være hormonforstyrrende, og som endnu ikke er færdigundersøgte. Mistanken kan både være reel og ikke-reel. Stofferne, der findes på denne liste, kan benyttes, men må ikke indgå i Svanemærket kosmetik.

Miljøbelastende stoffer

At et stof er miljøbelastende betyder, at det kan skade det omgivende miljø, eksempelvis vandmiljøet. Man taler om 'koralvenlige solcremer', der ikke belaster verdenshavene ved at skade korallernes skeletter, ødelægge deres DNA og skabe deformerede korallarver.

Cocktaileffekter og hormonforstyrrende stoffer

Man kan blive udsat for problematiske kemikalier fra mange kilder i hverdagen. Den samlede udsættelse kan udgøre en sundhedsrisiko, og der kan opstå kombinationseffekter, også kaldet "cocktaileffekter". Det betyder fx, at selv om udsættelse for et enkelt kemikalie i en bestemt mængde i sig selv ikke udgør en risiko, så kan der være en risiko, hvis man samtidigt udsættes for andre stoffer.

KILDER: MILJØSTYRELSEN OG FORBRUGERRÅDET TÆNK KEMI

Med LactaNON, behøver laktoseintolerante ikke at holde sig tilbage for laktosen.

Sig **"ja tak"** til mejeriprodukter med LactaNON

- ✓ Laktaseenzymtabletter
- ✓ Indeholder 4500 FCCU
- ✓ Hurtig virkning

Laktaseenzym forbedrer laktosefordøjelsen hos personer, der har svært ved at fordøje laktose

Følg os på:

Vitalbans

www.vitalbans.com/da

ER DU OK

Lad os spørge os selv og hinanden.
For der er hjælp at hente,
hvis kroppen gør ondt, tankerne myldrer,
eller du er ved at miste balancen i livet.

Sundhed er også en opsparing,
og med en sundhedsordning i PFA
er der kort vej til hjælp.

Ring til PFA om din sundhed

70 12 50 00

PFA

Sund hud kommer ikke altid af sig selv

For nogle personer er sund hud ikke noget, som er givet på forhånd.

Psoriasis er en udbredt autoimmun sygdom. I nogle tilfælde er hudsygdommen arveligt betinget, og den er kronisk. Psoriasis ses i de yderste hudlag, hvor nye hudceller dannes for hurtigt - hvilket resulterer i dannelse af små hvide og sølvlige skæl, som er karakteristisk for sygdommen. Desuden er det karakteristisk for sygdommen, at den i perioder blusser op og i perioder er i dvale.

Der findes ingen endelig kur for psoriasis, og mange berørt af hudsygdommen forsøger sig med diverse midler for at mindske udbruddene.

CANNASEN® Psoriasis Gel

CANNASEN® Psoriasis Gel er udviklet til at lindre kløe, reducere rødme, forebygge tørhed og reducere dannelsen af nye skæl. Gelen er en lindrende psoriasisbehandling med dødhavssalt, CBD, panthenol, aloe vera ekstrakt samt A- og E-vitamin.

Virkning og fordele:

- Lindring af kløe og rødme
- Opretholder fugt i huden
- Reducerer dannelse af nye skæl
- Virker lokalt gennem huden

CANNASEN® PSOR+Atopic Lotion

CANNASEN® PSOR+Atopic Lotion er til daglig pleje af psoriasis, tør og atopisk hud. Lotionen bekæmper tørhed, rødme, kløe samt følelsen af stram hud. Huden bliver blødere og dens overordnede fremtoning forbedres.

Resultater fra kliniske tests:

- 92% oplever forbedret fugtning af huden
- 91% oplever eliminering af tørhed og stram hud
- 90% oplever, at cremen beskytter mod ekstrem tørhed
- 70% oplever reduktion af kløe
- Der blev ikke påvist allergiske reaktioner eller irritation i de kliniske test - heller ikke blandt allergikere

“ Jeg døjer rigtig meget med psoriasis på hænder og albuer. Prøvede gelen og atopic lotion, og allerede indenfor en uge forsvandt min kløe og hurtigt efter, så jeg tydelige resultater.

af Bianca

CANNASEN®
SCIENCE IS IN OUR NATURE

Effektiv behandling og daglig pleje af psoriasis,
tør og atopisk hud.

Apotek varenummer: 223379
Vejl. Udsalgspris: 299,95 kr.

Apotek varenummer: 225587
Vejl. Udsalgspris 249,95 kr.

Prøv **CANNASEN® Psoriasis Gel &
CANNASEN® PSOR+Atopic Lotion**
i dag og genskab din krops naturlige balance.

CANNASEN.DK

Medicingennemgang kan føre til færre genindlæggelser

Medicingennemgang under indlæggelse reducerer antallet af genindlæggelser, viser nyt dansk review.

ET OPDATERET COCHRANE REVIEW

viser, at medicingennemgang kan reducere antallet af genindlæggelser. I reviewet har man undersøgt, om det gør en forskel for indlagte patienter, hvis de får lavet en medicingennemgang under indlæggelsen. Reviewet er baseret på en litteraturgennemgang af

relevant forskningslitteratur på området. I den forbindelse har forskerne gennemgået mere end 25 relevante studier fra perioden 2006-2021, som har fulgt i alt 15.076 voksne patienter, som var indlagt. Den gennemsnitlige patient i de gennemgåede studier var 75 år og fik 8 forskellige lægemidler.

I reviewet har man sammenlignet effekten af medicingennemgang for indlagte patienter med patienter, som fik standardpleje uden medicingennemgang. Reviewet viste, at medicingennemgang kun havde en lille eller ingen effekt på den generelle dødelighed, men at medicingennemgangen både kunne reducere antallet af genindlæggelser og reducere kontakten med akutafdelinger. Til gengæld er det usikkert, om medicingennemgang også har en effekt på livskvaliteten. Reviewet kan heller ikke konkludere, hvilken form for medicingennemgang (basis eller udvidet), der er mest effektiv. ●

Farmaceuters oplevelse af ordningen cross-border e-prescription

Ordning, der giver finske borgere mulighed for at få udleveret medicin i Estland og omvendt, er evalueret.

ET NYT STUDIE har undersøgt, hvordan de estiske og finske farmaceuter oplever den såkaldte cross-border e-prescription-ordning. Ordningen fungerer således, at man som finsk borger kan få udleveret sin medicin på et apotek i Estland. Ordningen gælder også omvendt.

I et elektronisk spørgeskema blev de estiske og finske farmaceuter spurgt om, hvordan de har oplevet ordningen. 88 % af de estiske farmaceuter, og 81,8 % af de finske farmaceuter, svarede, at de var enige i, at ordningen forbedrede borgernes adgang til medicin.

Farmaceuterne i begge lande (76 % i Estland og 35,1 % i Finland) oplevede dog problemer med tilgængeligheden. I Estland var det hyppigste problem, at der ikke var et tilgængeligt præparat med det samme aktive stof, mens farmaceuterne i Finland har oplevet, at den tilsvarende pakningsstørrelse ikke var tilgængelig.

Ordningen med cross-border e-prescriptions startede i 2019, hvor finske borgere fik mulighed for at hente medicin i Estland, og har fungeret gensidigt mellem Estland og Finland siden 2020, hvor borgere fra Estland fik mulighed for at hente medicin i Finland. I oktober 2022 var Kroatien, Portugal, Polen og Spanien også med i ordningen, og flere lande er på vej.

Borgeren skal betale fuld pris for medicinen på et apotek i udlandet men kan efterfølgende ansøge om refundering eller tilskud gennem sin sundhedsforsikring i hjemlandet. Når borgeren afhenter medicin i udlandet, bliver informationen om medicinen automatisk videregivet til apotekerne i hjemlandet, som registrerer udleveringen af medicinen i borgerens sundhedsoplysninger.

Ordningen med cross-border e-prescriptions skal skabe større medicinsikkerhed for de europæiske borgere. ●

Grant, Andy; et al., Uptake of community pharmacist prescribing over a three-year period, Exploratory Research in Clinical and Social Pharmacy, March 2023, vol.9

Jógi, R.; et al., Implementation of European Cross-border Electronic Prescription and Electronic Dispensing Service: Cross sectional Survey. Journal of Medical Internet Research. Vol 25, April 2023

isotretinoin

AF: AUGUST HOMBURG OG STINE FABRICIUS

FOTO: UDLÅNT AF MEDICIN.DK

Hvordan virker det?

Hvordan isotretinoin udøver sin virkning, kendes ikke i detaljer, men den er forbundet med en undertrykkelse af talgkirtlernes aktivitet og størrelse. Sammen med en dermal antiinflammatorisk virkning gør det isotretinoin til en effektiv behandling mod svær akne.

Tak til Gary

Isotretinoin, som blev opdaget i 1960'erne og patenteret i 1969, var oprindeligt beregnet til at være forebyggende mod hudkræft. I 1970'erne opdagede seniorforsker Gary Peck, at isotretinoin dog også var en effektiv behandling mod svær akne.

En barsk pille

Listen over bivirkninger er lang. De spænder fra tør hud, næseblod og muskelsmerter til blodmangel og depression. Isotretinoin er desuden stærkt teratogent og er et af de lægemidler, der er tilknyttet et risikostyringsprogram. Formålet er at sikre effektiv og sikker anvendelse, hvorfor der er særlige betingelser, der skal være opfyldt forud for og under behandling. Før behandling skal ordinerende læge sikre sig, at patienten forstår den teratogene risiko, og lægen bør kun udstede recepter til 30 dages behandling. Og så skal recepten være indløst inden syv dage.

Mere isotretinoin, mindre tetracyclin

De seneste 10 år er antallet af folk, der indleverer en recept på isotretinoin, næsten fordoblet – fra 12.615 i 2012 til 23.510 i 2022. Stigningen i brugen af isotretinoin hænger sammen med, at man er blevet mere tilbageholdende med brugen af antibiotikummet tetracyclin, som i samme tidsperiode er faldet fra 36.655 til 22.200 recepter. Det skyldes bl.a. bekymringen for antibiotikaresistens. Før i tiden kunne man være i antibiotikabehandling flere år i streg, fordi aknen kom tilbage, så snart man stoppede. Ved brug af isotretinoin er sygdommen ofte i ro i en årrække eller kommer slet ikke tilbage igen.

Bumser påvirker livskvaliteten

Akne kan resultere i både fysiske og mentale ar. Nogle undersøgelser viser nemlig, at akne påvirker livskvaliteten i lige så høj grad som diabetes, leddegigt og epilepsi. Dette er også en af grundene til at forbruget af isotretinoin er steget, da man de seneste par år har haft større fokus på den forringede livskvalitet forbundet med akne.

Redigeret af

AUGUST HOMBURG

OPGIVELSE AF BEVILLING

Apoteker **Nis Fink Jepsen, Vildbjerg Apotek**, har fået tilladelse til at opgive sin bevilling med udgangen af december måned.

UDNÆVNELSE

Thea Kæstel blev den 12. april udnævnt til apoteker på **Haderslev Hjorte Apotek** til overtagelse den 1. maj. Thea Kæstel er pt. ansat som souschef på apoteket. Hun overtager apoteket med filial i Christiansfeld efter sin mor, Lene Kæstel, der har drevet bevillingen i 24 år. Lene Kæstel går på pension.

ULFBORG

VILDBJERG

LEDIG BEVILLING

Bevillingen til at drive **Ulfborg Apotek** er ledig pr. 1. september 2023. Ansøgningsfristen er den 17. maj 2023 kl. 12.00. Med bevillingen følger filialen Bøvlingbjerg Apotek. Det er apoteker **Benedicte Hjerl Carstensen**, der opgiver bevillingen. Hun driver fortsat Lemvig Apotek.

UDNÆVNELSE

Apoteker **Shafiq Farsad** ved Toftlund Apotek har den 24. marts 2023 fået bevilling til at også at drive **Tinglev Apotek**. Apoteket er ledigt pr. 1. oktober, hvor apoteker Anna Marie Bucka går på pension.

HADERSLEV

TINGLEV

UDNÆVNELSE

Apoteker **Ulrik Hostrup Larsen** er udnævnt til apoteker på **Haderslev Løve Apotek** til overtagelse den 1. maj. Ulrik Hostrup Larsen driver i øvrigt Ulve Apoteket – Kolding Sønderbro og filialen Ulve Apoteket – Munkebo. Han overtager apoteket efter Lene Kæstel, der går på pension.

NY APOTEKER

Baris Atalay har fået bevilling til at drive **Ringsted Apotek** pr. 1. juni. Han kommer fra en stilling som souschef på Holte Apotek, hvor han blev ansat den 1. april i år. Før det har Baris Atalay blandt andet erfaring fra stillinger som concernsouschef på Vanløse Løve Apotek og senest Hundige Apotek.

OVERTAGELSE OG LEDIG BEVILLING

Frederiksberg Apoteket Godthåb ved apoteker **Bilal Marashdeh** overtog den 13. april 2023 filialen **Hyrdehøj Apotek** fra **Roskilde Dom Apotek** ved afgangende apoteker Mads Korsholm. Yderligere er bevillingen til at drive Roskilde Dom Apotek ledig hurtigst muligt. Ansøgningsfristen var den 28. april 2023.

OPGIVELSE AF BEVILLING

Apoteker **Ilja Maria Søndergaard** har fået tilladelse til at opgive sin bevilling **København Linde Apoteket** med udgangen af december måned

ARCHIV FOR PHARMACI OG CHEMI

201. bind - 180. årgang - Nr. 4
4. maj 2023

apotek

UDGIVER

Danmarks Apotekerforening
Bredgade 54
1260 København K
+ 45 33 76 76 00
farmaci@apotekerforeningen.dk

FORSIDE

Andreas Bang Kirkegaard

REDAKTION

Ansv. redaktør: Lene Lund Hansen
Daglig redaktør: Trine Ganer

GRAFISK PRODUKTION

Layout: Esben Bregninge Design
Tryk: Stibo Complete

ANNONCESALG

Media-Partners
Hanne Kjærgaard
Tlf.: 2967 1436
hanne@media-partners.dk

MEDLEM AF

DANSKE MEDIER

KONTROLLERET AF

DANSKE MEDIER
OPLAGSKONTROL

KONTROLLERET OPLAG

1.131 i perioden 1. juli 2021 – 30. juni 2022

FARMACI NR. 5 - 2023

UDKOMMER

fredag den 16. juni 2023

POST**PP**

DANMARK

Magasinpost SMP
46446

RESOURCE® ULTRA FRUIT

– endelig en saftbaseret ernæringsdrik
med **EKSTRA MEGET PROTEIN**

**300
kcal****14 g
Protein**

Resource® Ultra Fruit er en saftbaseret ernæringsdrik, som indeholder **75 % mere protein** end andre saftbaserede ernæringsdrikke på markedet. Et **læskende og velsmagende alternativ** til de mælkebaserede ernæringsdrikke, som samtidig er god og næringsrig væske istedet for vand, saft eller juice. Resource® Ultra Fruit indeholder **100 % valleprotein** og **er fedtfri**.

Information til sundhedsfagligt personale

Resource® Ultra Fruit er en fødevarer til særlige medicinske formål og skal anvendes under lægelig overvågning. Beregnet til ernæringsmæssig håndtering af patienter med underernæring eller i ernæringsmæssig risiko.